

ความต้องการของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองเชียงใหม่ Aging Generation's Needs in Amphor Mueang Chiang Mai

สายนที เฉินบำรุง^{*1}, พัชรา ตันติประภา², ศรีัญญา กันตะบุตร¹, วรณัย สายประเสริฐ¹

Sainatee Chernbumroong¹, Patchara Tantiprabha², Saranya Kantabutra¹, Wanlanai Saiprasert¹

¹ ภาควิชาการจัดการและการเป็นผู้ประกอบการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50000

² ภาควิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50000

¹ Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Business Administration,
Chiang Mai University, Chiang Mai 50000 Thailand

² Department of Marketing, Faculty of Business Administration, Chiang Mai University, Chiang Mai 50000 Thailand

*Corresponding author E-mail: Sainatee.c@cmu.ac.th

(Received: October 20 2022; Revised: March 14 2023; Accepted: March 21 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุ 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการด้านสังคม และความต้องการด้านเทคโนโลยี วิธีการศึกษา ได้แก่ การใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้สูงอายุ โดยเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และกลุ่มตัวอย่างมาจากคนละครอบครัว ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 18 ราย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์ที่แก่นสาระ ประกอบด้วย การลดทอนข้อมูลและการจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่เพื่อรายงานผล ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านร่างกาย ได้แก่ ด้านการดูแลรักษาสุขภาพ ด้านการแพทย์ และด้านการทำงาน ความต้องการทางด้านการสังคม ได้แก่ ความต้องการใช้เวลาอยู่กับครอบครัวและเพื่อน ความต้องการทำกิจกรรมทางศาสนา ทำกิจกรรมส่วนตัว และทำกิจกรรมกับชุมชน ความต้องการทางด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ความต้องการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี ความต้องการใช้เทคโนโลยี และความต้องการผู้ช่วยเหลือด้านการใช้เทคโนโลยี

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ, ความต้องการ

Abstract

The objective of this study was to examine the aging generation's needs in 3 aspects: physical needs, social needs, and technological needs. The study method was in-depth interview with 18 elderly people in Chiang Mai District. This study used purposive sampling methods, and the samples were from different families. The obtained data was qualitatively analyzed using thematic analysis which composed of data reduction and data organization for report. The study revealed that their physical needs included to maintain their physical well-being, use public and private medical services, and use medical equipment. In terms of social needs, the elderly people needed to be with family and friends. They wanted to participate in religious events, to have time for their own activities and to participate in community events. In terms of technological needs, they needed to use technological devices and to use technology. They needed advices when using such technological devices and technology.

Keywords : Aging Generation, Needs

บทนำ

มีการคาดการณ์ว่าจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 3 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2573 จะมีจำนวนประชากรสูงอายุมากถึงประมาณ 1.4 พันล้านคนและจะเพิ่มขึ้นถึง 2 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2593 โดยทวีปเอเชียจะมีประชากรสูงวัยมากที่สุดในโลก สำหรับประเทศไทยนั้นจำนวนผู้สูงอายุมีตัวเลขเทียบเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ ประเทศไทยมีอัตราการเติบโตของจำนวนผู้สูงอายุเป็นอันดับ 3 ในทวีปเอเชีย รองมาจากประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2562 พบว่า ประเทศไทยมีประชากรทั้งสิ้น 66.5 ล้านคน โดยมีจำนวนผู้สูงอายุมีมากถึง 11.1 ล้านคนหรือคิดเป็น 16.73% และในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวนมากกว่า 12 ล้านคน หรือราว 18% ของจำนวนประชากรทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2564 จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มเป็น 20% จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (กรมสุขภาพจิต, 2563) กล่าวคือ เป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เกินกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือเป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป เกินกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงาน ก.พ., 2561) จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน หันมาให้ความสำคัญกับกลุ่มประชากรสูงอายุมากขึ้น (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2561)

อย่างไรก็ตาม วัยสูงอายุเป็นวัยที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพราะเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลง เสื่อมโทรมและถดถอยในด้านต่าง ๆ มากมาย ทั้งร่างกายและจิตใจ สำหรับผู้สูงอายุบางรายที่ไม่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ และอาจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่หน่วยงานของรัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการด้านสังคมและความต้องการอื่น ๆ เช่น ความต้องการด้านเทคโนโลยี และดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565) เพื่อทำให้ผู้สูงอายุดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีอิสระ และมีคุณภาพ สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยพึ่งพาผู้อื่นน้อยที่สุด (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

ดังนั้น งานวิจัยปัจจุบันจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการทางด้านสังคม และความต้องการทางด้านเทคโนโลยี เพื่อระบุความต้องการในเชิงลึกอันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชากรกลุ่มดังกล่าวผู้เป็นกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ของประเทศไทยในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุด้านความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการทางด้านสังคม และความต้องการทางด้านเทคโนโลยี

บททวนวรรณกรรม

ความต้องการของผู้สูงอายุ

วัยสูงอายุเป็นวัยที่ต้องใส่ใจสุขภาพของร่างกายและจิตใจสูงกว่าวัยอื่น ๆ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมอย่างเห็นได้ชัด สำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายในวัยสูงอายุระบบต่าง ๆ ของร่างกายทำงานได้ลดลงอาจส่งผลให้ร่างกายเสื่อมถอย เช่น ความสามารถในการได้ยินลดลง ความคล่องตัวในการเคลื่อนไหวร่างกายลดลง เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจที่พบบ่อยในวัยสูงอายุ เช่น ผู้สูงอายุที่มักยึดติดกับความคิดและเหตุผลของตนเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ได้ยาก เพราะไม่มีความมั่นใจในการปรับตัว ส่งผลกับการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น หงุดหงิด วิตกกังวล หรือโกรธง่าย การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ได้แก่ ภาระหน้าที่และบทบาททางสังคมลดน้อยลง ทำให้ผู้สูงอายุห่างจากสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้นำครอบครัว กลายเป็นเพียงผู้อาศัยหรือเป็นสมาชิกของครอบครัวเท่านั้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2561) โดยทุกการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตได้ไม่เหมือนเดิม และอาจส่งผลกระทบต่อผู้ดูแลและครอบครัว (ภาณุวัฒน์ ว่องตระกูลเรือง, 2566) ความต้องการของผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่ควรได้รับการประดับประดาและให้ความช่วยเหลือ (เอลเดอร์แคร์, 2566) เพราะผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีคุณค่าต่อสังคมเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งความรู้ความชำนาญ และเป็นผู้สร้างไว้ซึ่งประเพณี วัฒนธรรม และยังเป็นสายใยสำคัญของครอบครัวด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อครอบครัว และเป็นกลุ่มคนสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเทศชาติอีกด้วย (ไทยซีเนียร์มาร์เก็ต, 2566) การศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านต่าง ๆ รวมถึงความต้องการทางร่างกาย เช่น การดูแลตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ ความต้องการทางด้านสังคม เช่น ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ความต้องการพัฒนาความรู้ เช่น การอบรม การได้รับความรู้ต่าง ๆ รวมไปถึงความต้องการทางด้านเทคโนโลยีที่จะสามารถช่วยในการพัฒนาความรู้ต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ (ณัฐริจิตตา เทวเลิศสกุล และคณะ, 2559)

ความต้องการทางร่างกายของผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัยสูงอายุ อาจจะไม่ถือว่าเป็นความผิดปกติ (abnormalities) แต่บ่อยครั้งที่การเปลี่ยนแปลงอันเป็นไปตามภาวะธรรมชาติก่อให้เกิดปัญหาที่คล้ายกับเป็นโรคภัยไข้เจ็บ โดยเฉพาะปัญหาทางด้านร่างกาย (คณะแพทยศาสตร์

โรงพยาบาลรามาริบัติ, 2554) จากการศึกษาพบว่า ความต้องการทางด้านร่างกายของผู้สูงอายุ ได้แก่ ความต้องการการให้บริการ การแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ การให้สถานบริการของรัฐและเอกชนมีการให้บริการให้คำปรึกษาทั่วไปแก่ผู้สูงอายุ และที่อยู่อาศัยที่สะอาด อากาศดี สิ่งแวดล้อมดี (จิณณ์นิศา พงษ์ดี และปิยธิดา คูหิรัญญรัตน์, 2558) ผู้สูงอายุมีความต้องการให้สถานบริการของรัฐมีการให้บริการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพและสุขภาพจิตสำหรับผู้สูงอายุ (อุทุมพร ศตะกุนะ และ ผ่องลักขณ์ จิตต์การณ, 2556) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้สูงอายุต้องการศูนย์สุขภาพ และการดูแลตรวจสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ (ณัฐฐิตา เทวาลีสกุล และคณะ, 2559) ผู้สูงอายุต้องการได้รับการตรวจสุขภาพอย่างรวดเร็ว ต้องการได้พักผ่อนอย่างเพียงพอ (หอมหวล บัวระกา, 2565) โดยความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุเกิดจากความเจริญทางการแพทย์ และการใส่ใจสุขภาพของประชาชนที่มีเพิ่มมากขึ้น (ณัฐฐิตา เทวาลีสกุล และคณะ, 2559) โดยปัญหาที่พบด้านสุขภาพของผู้สูงอายุรวมถึงการขาดความรู้ในการรับประทานยา มีความเชื่อในการใช้ยาไม่ถูกต้อง และไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้สะดวก เป็นต้น (หอมหวล บัวระกา, 2565) การตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุควรยึดหลักที่ว่า ทุกคนมีสิทธิที่จะมีความเป็นอยู่ในมาตรฐานที่ถูกต้องเหมาะสมในด้านสุขภาพ มีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันในยามเจ็บป่วยไร้ความสามารถ (ณัฐฐิตา เทวาลีสกุล และคณะ, 2559)

ความต้องการทางด้านสังคมของผู้สูงอายุ

สำหรับบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุนั้น อาจเรียกได้ว่า ผู้สูงอายุ คือ ผู้เชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบันเข้าด้วยกัน โดยการเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ แก่คนรุ่นปัจจุบัน ผู้สูงอายุเป็นผู้ปูพื้นฐานทางสังคมไว้ให้กับคนรุ่นปัจจุบัน อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้สูงอายุจะได้รับการยอมรับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่า แต่การปฏิบัติของสังคมรอบข้างต่อผู้สูงอายุก็ยังมีสิ่งที่เรียกว่า “ช่องว่างระหว่างวัย” เกิดขึ้นอยู่เสมอ (จุริธิดา สุวรรณรัตน์ และสมบุรณ์ สุขสำราญ, 2565) จากการศึกษาความต้องการทางด้านสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุต้องการมีชีวิตร่วมในชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม สนับสนุนช่วยเหลือจากครอบครัว และสังคมทั้งทางด้านความเป็นอยู่ รายได้ บริการจากรัฐ และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังคม และหมู่คณะ ผู้สูงอายุมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาได้ตามปกติ เช่น การไปทำบุญที่วัด โบสถ์ การแสวงหาและปฏิบัติในสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความสุข และต้องการทำตัวให้เป็นประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ (จิณณ์นิศา พงษ์ดี และปิยธิดา คูหิรัญญรัตน์, 2558; จุริธิดา สุวรรณรัตน์ และสมบุรณ์ สุขสำราญ, 2565) นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้มีการจัดการครอบครัวอุปการะสำหรับ

ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวไร้ที่พึ่ง และต้องการให้รัฐจัดสวัสดิการสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุประเภทไม่เสียค่าใช้จ่ายมากที่สุด (อุทุมพร ศตะกุนะ และ ผ่องลักขณ์ จิตต์การณ, 2556)

ความต้องการทางด้านเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุรับข้อมูลข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์ และวิทยุเป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อติดตามความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นเพื่อความผ่อนคลาย ความบันเทิง ความสนุกสนานตื่นเต้น เพื่อแสวงหาความรู้ และใช้เพื่อทำงาน (วีรณัฐ โรจนประภา, 2560) นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังใช้สื่อสมัยใหม่ ได้แก่ แอปพลิเคชัน สื่อช่องทางออนไลน์ รวมถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ อีเมล โดยมีการใช้สื่อสมัยใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ปี (ฉัตรศิริ วิภาวิน และนันทิยา เรือนทองเงิน, 2565) จากการศึกษาความต้องการทางด้านเทคโนโลยี พบว่า ต้องการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ (สมาน ลอยฟ้า, 2554) ผู้สูงอายุต้องการให้เพิ่มสถานที่ที่เหมาะสมในการใช้คอมพิวเตอร์และต้องการให้มีการฝึกอบรมและฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต (จารุวรรณ พิมพิคค์ และสมาน ลอยฟ้า, 2552) ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้เทคโนโลยีของผู้สูงอายุรวมถึงค่าบริการของผู้ให้บริการ การไม่มีความรู้และทักษะในการใช้งานเทคโนโลยี (วีรณัฐ โรจนประภา, 2560) ไม่มีความเข้าใจในสิ่งที่เรียน การใช้เมาส์และแป้นพิมพ์ยังไม่ค่อยคล่อง ความจำไม่ค่อยดี และปัญหาด้านภาษาอังกฤษ (สมาน ลอยฟ้า, 2554) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ผู้สูงอายุใช้ในดำเนินชีวิต เช่น การทำธุรกรรมโอนเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ การควยวิดีโอคอล การค้นหาข้อมูล การฝึกทำอาหาร การซื้อขายของผ่านแอปพลิเคชัน โดยหากผู้สูงอายุใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเหล่านี้ได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง จะทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ลดภาระผู้ดูแล ดังนั้นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในปัจจุบัน (สมชาติ ดีอุดม และจักรศเมตตะธารงค์, 2563)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการทางด้านสังคม และความต้องการทางด้านเทคโนโลยีประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-79 ปี และผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุ 50-59 ปี ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ แบ่งเป็นผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพ ทำงานเต็มเวลาและไม่ทำงานเต็มเวลา และผู้สูงอายุที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เป็นการวิจัยที่ไม่ทราบจำนวนประชากร จึงใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive) โดยพิจารณาจากเขตพื้นที่อยู่อาศัย ได้แก่ อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ และกลุ่มตัวอย่างมาจากคนละครอบครัว

ดำเนินการเก็บข้อมูลจนไม่มีข้อมูลใหม่เพิ่มเติมจากการคาดหวังที่จะสามารถขยายผลจากข้อค้นพบในการวิจัย (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2012) ดังนั้นได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุทั้งหมด จำนวน 18 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ได้แก่ การวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) กล่าวคือ การถอดเทปข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Transcribing) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับวรรณกรรมที่ได้ศึกษามา จากนั้นทำการลดทอนข้อมูลลง (Data Reduction) ดำเนินการแยกประเภทของข้อมูลด้วยวิธีการให้ดัชนีข้อมูล (Code) โดยดัชนีข้อมูลสร้างขึ้นจากวรรณกรรมที่ได้ศึกษาและจากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ จากนั้นดำเนินการตีความข้อมูล (Gomm, 2008)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-79 ปี และผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุ 50-59 ปี ที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 18 ราย เป็นชายจำนวน 10 ราย และเป็นหญิงจำนวน 8 ราย ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 5 ราย เป็นผู้ทำงานเต็มเวลา จำนวน 4 ราย และเป็นผู้ทำงานไม่เต็มเวลา จำนวน 1 ราย ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี จำนวน 10 ราย เป็นผู้ทำงานเต็มเวลา จำนวน 4 ราย เป็นผู้ทำงานไม่เต็มเวลา จำนวน 4 ราย และเป็นผู้ที่ไม่ได้ทำงาน จำนวน 2 ราย ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 70 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ราย เป็นผู้ทำงานไม่เต็มเวลา จำนวน 2 ราย และเป็นผู้ที่ไม่ได้ทำงาน จำนวน 1 ราย

ความต้องการของผู้สูงอายุ

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จำนวน 18 ราย สามารถแบ่งความต้องการของผู้สูงอายุออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการทางด้านสังคม และความต้องการทางด้านเทคโนโลยี

1. ความต้องการด้านร่างกาย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านร่างกาย 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ด้านการดูแลสุขภาพ 2) ด้านการแพทย์ และ 3) ด้านการทำงาน โดยความต้องการด้านร่างกาย 3 ด้านหลัก แต่ละด้านมีความต้องการย่อย สรุปได้ดังนี้

ด้านการดูแลสุขภาพ ผู้สูงอายุมีความต้องการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ได้แก่ ผู้สูงอายุจะเลือกรับประทานผักปลอดสารพิษ รับประทานอาหารที่ไม่มีไขมัน และรับประทานอาหารเสริมในสิ่งที่คิดว่าตนเองขาด เช่น ผู้สูงอายุกล่าวว่า “ปกติจะซื้อผักปลอดสารพิษมาทานอยู่แล้วจะเน้นกรีนสลัด บวกกับกับข้าวอย่างอื่นอีกนิด ๆ หน่อย ๆ” ผู้สูงอายุมีความต้องการออกกำลังกายเพื่อไม่ให้ร่างกายเจ็บป่วย และเพื่อป้องกันการปวดเมื่อย

ตามร่างกาย เช่น การเดินแกว่งแขนออกกำลังกาย นอกจากนั้นผู้สูงอายุยังมีความต้องการอยากได้อุปกรณ์ที่ใช้ในการออกกำลังกาย เช่น ผู้สูงอายุกล่าวว่า “อยากได้อุปกรณ์ที่ใช้ในการออกกำลังกาย คือ จักรยาน และต้องการสถานที่ออกกำลังกาย เมื่อก่อนที่ อบต. มีที่ออกกำลังกาย แต่ปัจจุบันเสื่อมสภาพไม่สามารถใช้ได้”

ด้านการแพทย์ ผู้สูงอายุมีความต้องการพบแพทย์เมื่อมีความเจ็บป่วย เช่น ผู้สูงอายุมีโรคประจำตัว และผู้สูงอายุมีอาการป่วยที่ไม่ทราบสาเหตุ ผู้สูงอายุต้องการเครื่องมือทางการแพทย์สำหรับความเจ็บป่วย เช่น ทางสายตา ทางช่องปาก

ด้านการทำงาน ผู้สูงอายุมีความต้องการทำงานที่ตนเองชอบ แบบไม่เต็มเวลา เช่น ผู้สูงอายุกล่าวว่า “การทำงานหลังเกษียณขึ้นอยู่กับความพร้อม โดยจะไม่ฝืนร่างกายและไม่เอาเงินเป็นที่ตั้ง จะทำตามกำลังที่สามารถจะทำได้” ผู้สูงอายุกล่าวว่า “เลือกทำงานหลังเกษียณเพราะมาจากความชอบที่จะทำ ถ้าไม่ชอบก็จะไม่ทำ และจะทำงานจนกว่าจะทำได้” ผู้สูงอายุมีความต้องการทำงานกับครอบครัว ได้แก่ การทำงานเพื่อช่วยเหลือญาติพี่น้อง การทำงานร่วมกับลูก และมีความต้องการลงทุนในกิจการที่ได้ผลตอบแทน เช่น ผู้สูงอายุกล่าวว่า “อยากลงทุนในกิจการที่ไม่ต้องลงแรงแต่ได้ผลตอบแทน เช่น การมีบ้านให้เช่า”

2. ความต้องการทางด้านสังคม

ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านสังคม 5 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ความต้องการใช้เวลาอยู่กับครอบครัว 2) ความต้องการใช้เวลาอยู่กับเพื่อน 3) ความต้องการทำกิจกรรมทางศาสนา 4) ความต้องการทำกิจกรรมส่วนตัว และ 5) ความต้องการทำกิจกรรมกับชุมชน แต่ละด้านหลักมีความต้องการย่อยดังนี้

ความการใช้เวลาอยู่กับครอบครัว พบว่าผู้สูงอายุมีบทบาทในครอบครัว โดยทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันลูกและหลาน เช่น ต้องการอยู่บ้านเพื่อดูแลลูกเมื่อเกษียณอายุ หรือมีผู้สูงอายุทำงานร่วมกับลูกของตนเอง เช่น ปัจจุบันดูแลร้านค้าให้ลูก หรือปัจจุบันช่วยครอบครัวขายอาหาร หรือผู้สูงอายุต้องการให้ลูกมารับช่วงต่องานที่ทำอยู่ และทำงานร่วมกันลูกไปด้วย โดยเป็นการทำงานแบบไม่เต็มเวลา มีผู้สูงอายุที่ปัจจุบันอยู่บ้านและทำหน้าที่ดูแลหลาน เช่น ผู้สูงอายุกล่าวว่า “มีความสนใจเกี่ยวกับหลานเป็นพิเศษ” “อยากให้หลานเรียนจบสูง ๆ ทำงานดี” “อยากให้ลูกหลานเป็นคนดี”

ความการใช้เวลาอยู่กับเพื่อน พบว่า การได้ใช้เวลาอยู่กับเพื่อน เช่น การเสวนา แบ่งปันความคิดเห็น การออกกำลังกายร่วมกัน การรับประทานอาหารร่วมกัน การทำกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกัน จัดเป็นการพักผ่อนของผู้สูงอายุ

ความในการทำกิจกรรมทางศาสนา พบว่าผู้สูงอายุมีการดำเนินกิจกรรมทางศาสนา เช่น การไปงานบุญเป็นประจำ

การทำบุญตักบาตรเป็นประจำทุกวัน การปฏิบัติธรรม โดยผู้สูงอายุกล่าวว่า “ชอบไปปฏิบัติธรรม จะไปปฏิบัติธรรมอย่างน้อยปีละครั้ง และจะทำบุญใส่บาตรทุก ๆ เช้า” นอกจากนั้น มีผู้สูงอายุต้องการให้หน่วยงานราชการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมให้

ความต้องการทำกิจกรรมส่วนตัว พบว่า ผู้สูงอายุมีการทำกิจกรรมส่วนตัว ได้แก่ การดูโทรทัศน์ โดยดูข่าว ดูกีฬา ดูรายการบันเทิง และมีการทำงานอดิเรก นอกจากนี้พบว่า ในการไปเดินห้างสรรพสินค้าของผู้สูงอายุ จะเลือกเดินห้างสรรพสินค้าที่ตนคุ้นเคย และมีวัตถุประสงค์ในการไปเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และไปเมื่อจำเป็นเท่านั้น มีผู้สูงอายุระบุว่าตนเองชอบไปซื้อของที่ตลาดมากกว่าการไปห้างสรรพสินค้า และมีโอกาสไปเดินห้างสรรพสินค้าไม่บ่อยนัก เช่น ผู้สูงอายุกล่าวว่า “ถ้าจะต้องออกไปซื้อของก็จะมีการวางแผนก่อนออกจากบ้านว่าจะไปซื้ออะไร แต่ว่าไม่มีการค้นหาข้อมูลของที่จะซื้อ คือจะไปซื้อร้านเดิม ร้านประจำที่ตัวเองเคยไป”

ความต้องการทำกิจกรรมกับชุมชน พบว่า ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของชุมชน การเป็นสมาชิก อาสาสมัครของหมู่บ้าน และการร่วมงานต่าง ๆ ของชุมชน เช่น งานบำเพ็ญ และกิจกรรมออกกกำลังกาย เช่น ผู้สูงอายุกล่าวว่า “ไปทำกิจกรรมกับชุมชนไม่ว่าจะเป็นงานต่าง ๆ ที่เคยทำมา” และ “ไปประชุมร่วมกับชุมชนบ้างเดือนละครั้ง เช่น ประชุมเกี่ยวกับการรณรงค์ปลูกน้ำยุงลาย”

3. ความต้องการทางด้านเทคโนโลยี

ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการทางด้านเทคโนโลยี 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ความต้องการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี 2) ความต้องการใช้เทคโนโลยี และ 3) ความต้องการผู้ช่วยเหลือด้านการใช้เทคโนโลยี โดยความต้องการทางด้านเทคโนโลยีแต่ละด้านหลักมีความต้องการย่อยดังนี้

ความต้องการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการใช้โทรศัพท์มือถือ ความต้องการใช้คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และความต้องการใช้แท็บเล็ตและไอแพด โดยผู้สูงอายุกล่าวว่า “ลูกสาวเป็นคนซื้อให้ แต่ยายเองเป็นคนบอกให้ลูกสาวหาให้” ทั้งนี้พบว่าผู้สูงอายุต้องการอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่มีฟังก์ชันให้เล่นหลากหลาย และมีคุณสมบัติที่ดี เช่น มีกล้องถ่ายรูปที่มีความคมชัด สามารถโทรศัพท์แบบวิดีโอคอลได้ ผู้สูงอายุระบุว่าต้องการใช้สินค้าเทคโนโลยีที่ง่ายต่อการใช้ และไม่สลับซับซ้อน

ความต้องการใช้เทคโนโลยี พบว่า 1) ผู้สูงอายุมีความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร โดยผู้สูงอายุใช้โทรศัพท์มือถือในการพูดคุยกับคนในครอบครัว เครือญาติ เพื่อน นอกจากนั้น ผู้สูงอายุยังมีการใช้โทรศัพท์ในการพูดคุยแบบวิดีโอคอล โดยผู้สูงอายุกล่าวว่า “โทรศัพท์มือถือหากมีก็นับว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะไว้ติดต่อแบบเห็นหน้าได้” ผู้สูงอายุเล่นโซเชียลมีเดียเพื่อติดตามกิจกรรม

ของสมาชิกในครอบครัว เพื่อน หรือคนรู้จัก มีความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน 2) ผู้สูงอายุมีความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน เช่น การใช้โทรศัพท์เพื่อติดต่อกับงาน การใช้โน้ตบุ๊กเพื่อทำงาน และ 3) ผู้สูงอายุมีความต้องการใช้เทคโนโลยีในด้านอื่น ๆ เช่น การดูแลรักษาสุขภาพโดยการใส่สมาร์ตวอตช์ ด้านบันเทิงโดยการใช้โน้ตบุ๊กดูละครแทนการดูทีวี และใช้หาข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

ความต้องการผู้ช่วยเหลือด้านการใช้เทคโนโลยี

พบว่า ผู้สูงอายุต้องการความช่วยเหลือด้านการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น ผู้สูงอายุให้หลานช่วยแนะนำการใช้โทรศัพท์ให้ ลูกสาวของผู้สูงอายุเป็นคนซื้อโทรศัพท์ให้ ลูกชายเป็นผู้ซื้อคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กให้ โดยผู้สูงอายุกล่าวว่า “ลูกเป็นคนแนะนำ เพราะอยู่ห่างกับลูก ลูกอยู่เมืองนอกทั้งสองคนเลย ลูกเป็นคนสอน” และผู้สูงอายุมีความต้องการความช่วยเหลือด้านการใช้เทคโนโลยี เช่น ลูกสาวของผู้สูงอายุสอนใช้โทรศัพท์มือถือ หากเครื่องใช้ทางเทคโนโลยีมีปัญหา สมาชิกในครอบครัวจะเป็นผู้แนะนำวิธีการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น หรือนำไปซ่อมให้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุ ด้านความต้องการด้านร่างกาย พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการใช้สถานบริการสุขภาพของรัฐและเอกชน โดยการไปพบแพทย์เมื่อมีอาการเจ็บป่วย และมีความต้องการอุปกรณ์ทางการแพทย์ เมื่อเผชิญความเจ็บป่วย โดยข้อค้นพบดังกล่าว มีความสอดคล้องกับ จินฉฉินชา พงษ์ดี และปิยธิดา คูหิรัญรัตน์ (2558) และอุทุมพร ศตะกูระมะ และผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ (2556) งานวิจัยนี้ยังพบว่า เบื้องต้นผู้สูงอายุมีความต้องการในการดูแลสุขภาพตนเอง โดยต้องการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ต้องการออกกำลังกาย และผู้สูงอายุยังมีความต้องการทำงานหลังเกษียณด้วย

ความต้องการทางด้านสังคม พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของชุมชน การเป็นสมาชิก อาสาสมัครของหมู่บ้าน และการร่วมงานต่าง ๆ ของชุมชน เช่น งานบำเพ็ญ และกิจกรรมออกกกำลังกาย ผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับครอบครัว และญาติพี่น้อง มีบทบาทในครอบครัว โดยทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับลูกและหลาน ผู้สูงอายุมีความต้องการร่วมกิจกรรมทางศาสนา โดยข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ จินฉฉินชา พงษ์ดี และปิยธิดา คูหิรัญรัตน์ (2558) นอกจากนั้นงานวิจัยนี้ยังพบว่า ผู้สูงอายุชอบไปซื้อของที่ตลาดมากกว่าการไปห้างสรรพสินค้า และมีวัตถุประสงค์ในการไปเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และไปเมื่อจำเป็นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Myers and Lumbers (2008) ได้แก่ กลุ่มลูกค้าที่นิยมไปซื้อปิ้งตามลำพังและมีจุดมุ่งหมายในการซื้อ ไม่ค่อยซื้อสินค้าตามห้างสรรพสินค้า

ความต้องการทางด้านเทคโนโลยี พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสินค้าเทคโนโลยี ผู้สูงอายุต้องการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารกับคนในครอบครัว เครือญาติ เพื่อน ติดต่อกัน เพื่อความบันเทิงและหาข้อมูล โดยมีความต้องการให้ผู้แนะนำการซื้อและการใช้เทคโนโลยี โดยข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ วีรณัฐโรจนประภา (2560) และสมาน ลอยฟ้า (2554) และยังสอดคล้องกับกลุ่มผู้สูงอายุประเภท The Network ที่มีความกระตือรือร้นที่จะใช้เทคโนโลยี ใช้เทคโนโลยีโดยสม่ำเสมอ เน้นเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่น (Gjevjon, Oderud, Wensaas, & Moen, 2014)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านร่างกาย ได้แก่ ด้านการดูแลสุขภาพสภาพ ด้านการแพทย์ และด้านการทำงาน ความต้องการทางด้านสังคม ได้แก่ ความต้องการใช้เวลาอยู่กับครอบครัว และเพื่อน ความต้องการทำกิจกรรมทางศาสนา ทำกิจกรรมส่วนตัว และทำกิจกรรมกับชุมชน และความต้องการทางด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ความต้องการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยี ความต้องการใช้เทคโนโลยี และความต้องการผู้ช่วยเหลือด้านการใช้เทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ สามารถแบ่งเป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ภาครัฐควรให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือด้านการดูแลสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะดูแลตนเอง การสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ไปยังกลุ่มผู้สูงอายุอาจสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ที่กลุ่มผู้สูงอายุนิยม ภาครัฐควรจัดสวัสดิการที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุดำเนินชีวิตได้ตามปกติ รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์กีฬาในพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเข้าสังคม โดยอาจแบ่งเป็นกิจกรรมของชุมชน เช่น ทางด้านสนทนา การและทางด้านศาสนา เช่น การปฏิบัติธรรม และภาครัฐควรให้ความสำคัญเรื่องการจ้างงานหลังเกษียณอายุ โดยเน้นการจ้างงานแบบไม่เต็มเวลา เช่น ให้สิทธิประโยชน์แก่องค์กรธุรกิจด้านอาชีพแก่กิจการที่จ้างงานผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ มีการผลิตและจัดหาสินค้าเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ สำหรับใช้งานทั้งทางด้านสุขภาพและทางด้านสนทนา การ โดยเป็นสินค้าเทคโนโลยีที่ง่ายต่อการใช้ และไม่สลับซับซ้อน ควรมีพนักงานให้บริการด้านคำแนะนำการใช้งานเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากอาจมีความต้องการพิเศษ ผู้ประกอบการที่น่าเสนอสินค้าหรือกิจกรรมแก่ลูกค้าเป้าหมายที่เป็นครอบครัว ควรจัดให้มีสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุด้วย เช่น ร้านอาหารมีเมนูที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และธุรกิจสามารถนำเสนอรูปแบบธุรกิจ

ที่ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ ได้แก่ การจัดโปรแกรมการเที่ยวพร้อมทำกิจกรรม เช่น การทำอาหาร การปลูกต้นไม้ โดยระยะเวลาของโปรแกรมรวม 1 วัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2545-2565) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561. [online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.dop.go.th/th/laws/1/28/816>. 2561.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. การดูแลผู้สูงอายุ. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.dop.go.th/th/know/15/741>. 2564.
- กรมสุขภาพจิต. ก้าวอย่างของประเทศไทย สู่ ‘สังคมผู้สูงอายุ’ อย่างสมบูรณ์แบบ. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>. 2563.
- จารุวรรณ พิมพ์ดี และสมาน ลอยฟ้า. (2552). การใช้และความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. *วารสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข.* 27 (มกราคม-ธันวาคม): 79-88.
- จิณณ์นิชา พงษ์ดี และปิยธิดา คูศิริญรัตน์. (2558). ปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านหมือแบ่ง ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย. *วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชนมหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 3 (กันยายน-ธันวาคม): 561-576.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อนาคตความสุขของผู้สูงวัย สังคมไทยพร้อมหรือยัง?. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.chula.ac.th/highlight/58857/>. 2565.
- ฉัตรศิริ วิภาวิน และนันทิยา เรือนทองเงิน. (2565). การศึกษาความต้องการด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลห้วยเหล็กและสลอง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*. 23 (มกราคม-เมษายน): 127-139.
- ณัฐรัฐิตตา เทวเลิศสกุล, วณิภา ศิริวรสกุล, และชัชสรณ์ รอดยิ้ม. (2559). แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุจากภาวะให้เป็นพลัง กรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิต. *Veridian E-Journal*. 9 (มกราคม-เมษายน): 529-545.
- ไทยซีเนียร์มาร์เก็ต. ความสำคัญของผู้สูงอายุ. [online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.thaiseniormarket.com/article-detail/107>. 2566.

- ธวัชดา สุวรรณรัตน์ และสมบูรณ์ สุขสำราญ. (2565). สภาวะการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุในการจัดการของผู้สูงอายุของชุมชนบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 8 (พฤษภาคม): 1-12.
- ภาณุวัฒน์ ว่องตระกูลเรือง. ลูกหลานรู้จัก เข้าใจ ภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุตามวัย. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.nakornthon.com/article/detail/ลูกหลานรู้จัก-เข้าใจ-ภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุตามวัย>. 2566.
- วีรณัฐ โรจนประภา. (2560). พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อระดับความสุขของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต**. 13 (มกราคม-เมษายน): 89-104.
- คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี. สภาพจิตใจของผู้สูงอายุ. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramamental/generalknowledge/general/07172014-1131>. 2565.
- สมชาติ ดีอุดม และจักเรศ เมตตะธารรงค์. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุของความการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเข้าถึงความรู้ของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา. **วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร**. 15 (กันยายน-ธันวาคม): 70-82.
- สมาน ลอยฟ้า. (2554). ผู้สูงอายุกับเทคโนโลยีสารสนเทศ. **วารสารสารสนเทศศาสตร์**. 29 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 53-64.
- สำนักงาน ก.พ. (2561). ภาครัฐกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมสูงวัย. **วารสารข้าราชการ**. 60 (ตุลาคม): 1-23.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ. การเปลี่ยนแปลงในผู้สูงอายุ. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaihealth.or.th/การเปลี่ยนแปลงในผู้สูง-2/>. 2561.
- หอมหวล บัวระภา. (2565). ความต้องการของผู้สูงอายุและความพร้อมของสถาบันที่ให้บริการผู้สูงอายุ. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 7 (มิถุนายน): 84-97.
- อุทุมพร ศตะกุ่มมะ และผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ. (2556). ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**. 7 (มกราคม-มิถุนายน): 129-138.
- เอลเดอร์แคร์. ผู้สูงอายุต้องการอะไร. [online]. เข้าถึงได้จาก : <https://eldercarenow.net/ผู้สูงอายุต้องการอะไร/>. 2566.
- Gjevjon, G.R., Oderud, T., Wensaas, G.H., & Moen, A. (2014). Toward a typology of technology users: how old people experience technology's potential for active aging. **Studies in health technology and informatics**. 201: 25-31.
- Gomm, R. (2008). **Social Research Methodology: A Critical Introduction**. New York: Palgrave Macmillan.
- Myers, H., & Lumbers, M. (2008). Understanding older shoppers: a phenomenological investigation. **Journal of Consumer Marketing**. 25 (August): 294-301.
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2012). **Research Methods for Business Students**. Harlow: Pearson Education Ltd.